GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ו, 2026
מספר השאלון: 22245
שם התלמיד/ה: _____

היסטוריה

שאלון 22245 (מסלול גמיש)

הוראות לנבחן

נספח: לשאלה 4 (קריקטורה)

א. משך הבחינה: שעתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון – לאומיות וציונות

פרק שני – המאבק על הקמת מדינת ישראל

פרק שלישי – סוגיות נבחרות בתולדות מדינת ישראל

יש לענות על שניים מן הפרקים, ובכל פרק לבחור בשאלה אחת – (2×50) – סך הכול – 100 נקודות.

שימו לב: על תלמידי אשכול 1 לענות על פרק שני ושלישי.

על תלמידי אשכול 2 לענות על פרק ראשון ושלישי.

על תלמידי אשכול 3 לענות על פרק ראשון ושני.

ג. חומר עזר מותר בשימוש: ספר הלימוד שאושר בנושא לאומיות וציונות וספר הלימוד שאושר בנושאים המאבק על הקמת מדינת ישראל וסוגיות נבחרות בתולדות מדינת ישראל.

בספרים יכולים להיות תקופות או נושאים שסומנו באמצעות מדבקות (סימניות) הבולטות מן הספר, וכן קטעים שסומנו באמצעות מדגש (מרקר) או עיפרון, אך אין להשתמש בספרים שבהם הערות בכתב.

שימו לב: בסעיפים שבהם יש להביא מקור מִספר הלימוד, יש לכתוב את שם ההוצאה לאור ואת מספר העמוד שבו נמצא המקור.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה. כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

השאלות

פרק ראשון – לאומיות וציונות (50 נקודות)

שימו לב: פרק זה מיועד לתלמידי אשכול 2 ולתלמידי אשכול 3.
ענו על אחת מן השאלות 1–3.

1. מנהיגי התנועות הלאומיות, הצעת אוגנדה

(50 נקודות)
(ראו בנספח: קטע ממאמר העוסק בהצעת אוגנדה מאת ההיסטוריון ישעיהו פרידמן.)

מנהיגי התנועות הלאומיות, הצעת אוגנדה

א. – הציגו שלושה מן המאפיינים של מנהיגי התנועות הלאומיות באירופה.
– הסבירו כיצד אחד מן המאפיינים שהצגתם בא לידי ביטוי בדמותו ובפועלו של אחד ממנהיגי התנועות הלאומיות באירופה, וכיצד אחד מן המאפיינים האלה בא לידי ביטוי בדמותו ובפועלו של הרצל, מנהיג התנועה הציונית.

(25 נקודות)

ב. לפניכם קטע ממאמר העוסק בהצעת אוגנדה מאת ההיסטוריון ישעיהו פרידמן.
– הציגו את הטיעון (טענה ונימוק) של ההיסטוריון בנוגע למניע של הרצל לדון בהצעת אוגנדה.
– על פי מה שלמדתם, הציגו טיעון אחר (טענה ונימוק) בנוגע למניע זה של הרצל.

(25 נקודות)

2. התנועות הלאומיות – חיזוק התודעה הלאומית

(50 נקודות)
(ראו בנספח: מקור 1 – בנימין זאב הרצל, קטע מן הספר "מדינת היהודים" שיצא לאור באוסטרייה בשנת 1896., מקור 2 – מודעה שפורסמה ביישוב היהודי בארץ־ישראל בשנת 1913.)

התנועות הלאומיות – חיזוק התודעה הלאומית

א. הציגו שתי פעולות של התנועות הלאומיות באירופה במאה ה־19 לחיזוק התודעה הלאומית והזהות המשותפת.
בחרו במקור מספר הלימוד, והסבירו כיצד פעולה אחת של התנועות הלאומיות לחיזוק התודעה הלאומית באה לידי ביטוי במקור זה.

(25 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

ב. לפניכם שני קטעי מקור (1–2) העוסקים בקשר בין שפה ובין תחייה לאומית.

מקור 1 – בנימין זאב הרצל, קטע מן הספר "מדינת היהודים" שיצא לאור באוסטרייה בשנת 1896.

מקור 2 – מודעה שפורסמה ביישוב היהודי בארץ־ישראל בשנת 1913.

– הציגו את העמדה שבאה לידי ביטוי במקור 1 ואת העמדה שבאה לידי ביטוי במקור 2 בנוגע לקשר בין השפה העברית ובין התחייה הלאומית־ציונית.

– הסבירו את הסיבות להבדל בין העמדות שהצגתם. בתשובתכם התייחסו לשניים ממאפייני המקור האלה: יוצר המקור, מועד פרסום המקור, המקום שבו פורסם המקור, קהל היעד.

(25 נקודות)

3. התנועות הלאומיות – גורמים מעכבים וגורמים מסייעים

(50 נקודות)

(ראו בנספח: קטע ממכתב שכתב, בשנת 1861, ג'וזפה מציני, ממנהיגי התנועה הלאומית באיטליה, לידידו בגרמניה, ובו הוא מסביר מדוע נכשלו המהפכות הלאומיות שהתרחשו בשנים 1848–1849, המכונות "אביב העמים".)

התנועות הלאומיות – גורמים מעכבים וגורמים מסייעים

א. לפניכם קטע ממכתב שכתב, בשנת 1861, ג'וזפה מציני, ממנהיגי התנועה הלאומית באיטליה, לידידו בגרמניה, ובו הוא מסביר מדוע נכשלו המהפכות הלאומיות שהתרחשו בשנים 1848–1849, המכונות "אביב העמים".

– הסבירו כיצד שני גורמים שעיכבו את המאבקים של התנועות הלאומיות באירופה באים לידי ביטוי בקטע מן המכתב.

– על פי מה שלמדתם, הסבירו שניים מן הגורמים שעיכבו את המאבק של התנועה הלאומית שפעלה באחת מן הארצות: יוון, פולין, איטליה, גרמניה.

(25 נקודות)

ב. הציגו שני גורמים שעיכבו את הפעילות של התנועה הציונית בראשית דרכה וגורם אחד שסייע לפעילות זו.

בחרו במקור מספר הלימוד, והסבירו כיצד אחד מן הגורמים שהצגתם בא לידי ביטוי במקור זה.

(25 נקודות)

פרק שני – המאבק על הקמת מדינת ישראל (50 נקודות)

שימו לב: פרק זה מיועד לתלמידי אשכול 1 ולתלמידי אשכול 3.

ענו על אחת מן השאלות 4–6.

---

4. המאבק במדיניות של בריטניה בארץ־ישראל (1945–1947), העברת שאלת ארץ־ישראל לאו"ם

(50 נקודות)

(ראו בנספח: נספח לשאלה 4 – קריקטורה)

המאבק במדיניות של בריטניה בארץ־ישראל (1945–1947), העברת שאלת ארץ־ישראל לאו"ם

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

א. בנספח לשאלה זו מוצגת קריקטורה שצייר לֶסלי אילינגוורת' ופורסמה בבריטניה בעיתון "דיילי מייל" ב־23 ביולי 1946.
– על פי מה שלמדתם, הציגו את עמדת שני הצדדים במחלוקת שהייתה ביישוב היהודי בנוגע למאבק הצבאי בשלטון הבריטי.
– הסבירו כיצד הקריקטורה יכולה לחזק את עמדת אחד מן הצדדים במחלוקת זו.
(25 נקודות)

ב. הסבירו מדוע המצב של בריטניה בזירה הבין־לאומית יצר קושי עבור ממשלת בריטניה להמשיך להחזיק במנדט על ארץ־ישראל. בססו את תשובתכם על שתי עובדות היסטוריות.
(25 נקודות)

5. החלטת כ"ט בנובמבר 1947, מלחמת העצמאות

(50 נקודות)
(ראו בנספח: קטע ממכתב אישי שכתב הנציב הבריטי בארץ־ישראל, קאנינגהם, ביום 26/4/1948.)

החלטת כ"ט בנובמבר 1947, מלחמת העצמאות

א. – הסבירו מדוע הנהגת התנועה הציונית תמכה בתוכנית החלוקה, והציגו את הפעילות הדיפלומטית של היהודים לגיוס מדינות שיצביעו בעד תוכנית החלוקה.
– מדוע נמנעה בריטניה בהצבעה על תוכנית החלוקה באו"ם בכ"ט בנובמבר 1947?
(25 נקודות)

ב. לפניכם קטע ממכתב אישי שכתב הנציב הבריטי בארץ־ישראל, קאנינגהם, ביום 26/4/1948.
– הסבירו כיצד הקשיים של שלושת הצדדים שהיו מעורבים במלחמה בשלב הראשון (ערבים, יהודים, בריטים) באים לידי ביטוי בקטע מן המכתב. בתשובתכם הציגו קושי אחד של כל אחד מן הצדדים.
– בחרו במקור מספר הלימוד, והסבירו כיצד הוא מבטא את הקושי של אחד מן הצדדים.
(25 נקודות)

6. מלחמת העצמאות, בעיית הפליטים הפלסטיניים

(50 נקודות)

מלחמת העצמאות, בעיית הפליטים הפלסטיניים

א. הציגו את השינוי שחל ביחסי הכוחות בין הצדדים הלוחמים במהלך השלב השני של המלחמה (מ־15 במאי 1948 עד סוף המלחמה), והסבירו כיצד שינוי זה השפיע על המשך המלחמה ועל תוצאותיה.
(25 נקודות)

ב. הציגו שלושה מן הגורמים להיווצרות בעיית הפליטים הפלסטיניים. בחרו במקור מספר הלימוד והסבירו כיצד אחד מן הגורמים שהצגתם בא לידי ביטוי במקור זה.
(25 נקודות)

פרק שלישי – סוגיות נבחרות בתולדות מדינת ישראל (50 נקודות)

שימו לב: פרק זה מיועד לתלמידי אשכול 1 ולתלמידי אשכול 2.
ענו על אחת מן השאלות 7–10.

---

7. תהליך הדה־קולוניזציה וגורל היהודים בארצות האסלאם

(50 נקודות)

(ראו בנספח: טבלה המציגה נתונים על האוכלוסייה היהודית בארצות האסלאם בשנים 1948, 1966 ו־1969.)

תהליך הדה־קולוניזציה וגורל היהודים בארצות האסלאם

א. הציגו שלושה גורמים מתחומים שונים לתהליך הדה־קולוניזציה.
מהו לדעתכם הגורם העיקרי שהביא לתהליך זה? נמקו את תשובתכם.

(23 נקודות)

ב. לפניכם טבלה המציגה נתונים על האוכלוסייה היהודית בארצות האסלאם בשנים 1948, 1966 ו־1969.
– תארו את המגמה (השינוי) המוצגת בטבלה. בססו את תשובתכם על דוגמאות של שלוש ארצות.
– על פי מה שלמדתם, הסבירו שלושה גורמים שהובילו למגמה זו.

(27 נקודות)

8. עלייה וקליטה בשנות החמישים והשישים

(50 נקודות)

(ראו בנספח: קטע מן השיר "שרלייה"* מאת חוה אלברשטיין.)

עלייה וקליטה בשנות החמישים והשישים

א. הסבירו שלושה גורמים לעלייה למדינת ישראל בשנות החמישים והשישים של המאה ה־20.
בתשובתכם התייחסו גם לעלייה מארצות האסלאם וגם לעלייה מאירופה.
בחרו במקור מספר הלימוד, והסבירו כיצד בא לידי ביטוי במקור זה אחד מן הגורמים לעלייה זו.

(23 נקודות)

ב. לפניכם קטע מן השיר "שרלייה"* מאת חוה אלברשטיין.
– הנסיבות (התנאים) בשנים הראשונות להקמת המדינה השפיעו על מדיניות קליטת העולים.
על פי מה שלמדתם, הסבירו טענה זו ובססו אותה על שלוש עובדות היסטוריות.
– הסבירו את ההשפעה של מדיניות "כור ההיתוך" על העולים באמצעות שתי דוגמאות מקטע השיר.

(27 נקודות)

9. מלחמת ששת הימים (1967)

(50 נקודות)

(ראו בנספח: קטע מקור משיחה שנערכה זמן קצר לאחר מלחמת ששת הימים, עם לוחמים מן התנועה הקיבוצית שהשתתפו במלחמה.)

מלחמת ששת הימים (1967)

א. לפניכם קטע מקור משיחה שנערכה זמן קצר לאחר מלחמת ששת הימים, עם לוחמים מן התנועה הקיבוצית שהשתתפו במלחמה.
– כיצד התחושות שרווחו בציבור הישראלי בתקופה שקדמה למלחמת ששת הימים (תקופת ההמתנה) באות לידי ביטוי בקטע המקור? בססו את תשובתכם על שלוש דוגמאות מן המקור.
– על פי מה שלמדתם, הסבירו שלושה מן הגורמים לתחושות אלה.
(25 נקודות)

ב. הסבירו את הפער בין התחושות שרווחו בציבור הישראלי לפני מלחמת ששת הימים ובין התחושות שרווחו בציבור הישראלי אחרי המלחמה. בססו את הסברכם על מהלכי המלחמה ועל תוצאותיה.
(25 נקודות)

10. מלחמת יום הכיפורים (1973)

(50 נקודות)
(ראו בנספח: קטע מקור ממאמר של חוסיין חרידי, דיפלומט מצרי, ובו הוא מתאר את זיכרונותיו מן המלחמה (אוקטובר 1973) כשהיה קצין צעיר בצבא המצרי.)

מלחמת יום הכיפורים (1973)

א. לפניכם קטע מקור ממאמר של חוסיין חרידי, דיפלומט מצרי, ובו הוא מתאר את זיכרונותיו מן המלחמה (אוקטובר 1973) כשהיה קצין צעיר בצבא המצרי.
– הסבירו כיצד המטרות שרצתה מצרים להשיג ביציאה למלחמה באות לידי ביטוי בקטע המקור.
– על פי מה שלמדתם, האם הושגו מטרות אלה? נמקו את תשובתכם באמצעות שתי עובדות היסטוריות.
(25 נקודות)

ב. הסבירו את הפער בין ההישגים הצבאיים של ישראל במלחמת יום הכיפורים ובין התחושות הקשות בציבור הישראלי אחרי המלחמה. בססו את הסברכם על שלוש עובדות היסטוריות.
(25 נקודות)

נספח – המקורות

קטע ממאמר העוסק בהצעת אוגנדה מאת ההיסטוריון ישעיהו פרידמן.

לגבי המשא ומתן שלו [של הרצל] עם אנגלייה בעניין אוגנדה.

...הדעה הרווחת בקרב הציבור הרחב שקנתה לה שביתה [התבססה] גם בקֶרב ההיסטוריונים, היא שהרצל סטה מדרכו, ורק לחץ מצד "ציוני ציון" מרוסיה החזירו למוטב. לדעת המחבר, חריצת דין [קביעה] זאת חוטאת לאמת ההיסטורית. חומר ארכיוני רב מחזק את הטענה, שהרצל נשאר נאמן למטרתו המקורית. המשא ומתן שימש לו תכסיס [תרגיל] בלבד. עיקר מטרתו הייתה לזכות בהכרתה של ממשלת בריטניה בתנועה הציונית, וביהודים כעם, ולהביא בהדרגה את בריטניה למסקנה שפתרון השאלה היהודית אפשרי רק בארץ־ישראל.

[...]

הכרה ביהודים כעם הייתה חשובה לא רק כמטרה בפני עצמה, אלא גם לצורך מדיני, משום שרק עמים ראויים לטריטוריה משלהם. לנורדאו כתב הרצל, שהמשא ומתן עם אנגלייה הוא בבחינת תרגיל טקטי בלבד העשוי לקרב את התנועה לארץ־ישראל יותר מהר ממושבותיו של הברון רוטשילד, ובמובן המדיני המהלך המזרח־אפריקני [המשא ומתן עם אנגלייה בנוגע לאוגנדה] ישמש אבן פינה בדרך לציון.

(י' פרידמן, "מדיניותו של הרצל והישגיו", דברי הקונגרס העולמי למדעי היהדות: החברה היהודית, תשנ"ז, עמ' 2–3)

מקור 1 – בנימין זאב הרצל, קטע מן הספר "מדינת היהודים" שיצא לאור באוסטרייה בשנת 1896.

אולי יחשוב מישהו, שיהיה בכך משום קושי, שאין לנו עוד שפה משותפת, הרי איננו יכולים לדבר זה עם זה עברית. מי מאיתנו יודע עברית במידה מספקת, כדי לבקש בשפה זו כרטיס רכבת? זה לא קיים.

בכל זאת העניין הוא פשוט מאוד. כל אדם ידבר בשפתו, ושווייץ היא הוכחה לאפשרות של ריבוי שפות*. גם שם, בארץ החדשה, נוסיף להיות מה שאנו כעת, כשם שלעולם לא נחדל לאהוב מתוך צער וגעגועים את ארצות מולדתנו שמהן גורשנו. השפה השימושית ביותר בתקשורת הכללית תהיה מאליה, ללא כפייה, לשפה הראשית.

- בשווייץ יש ארבע שפות רשמיות.

(מעובד על פי ב"ז הרצל, מדינת היהודים, הוצאת ידיעות אחרונות, 1978, עמ' 62)

מקור 2 – מודעה שפורסמה ביישוב היהודי בארץ־ישראל בשנת 1913.

גילוי דעת

הקורטוריום [הנהלה] של הטכניקום בברלין החליט שכל המדעים הכלליים בבית הספר הריאלי ובטכניקום [הטכניון] בחיפה לא ילמדו בעברית כי אם בלשון זרה. החלטה זו היא התנקשות בנפש האומה העברית ואנו חושבים אותה לאסון לאומי.

אין אנחנו מתנגדים ללמוד לשון זרה איזו שהיא על בורייה [ביסודיות] בבתי הספר העבריים בארץ־ישראל, אבל אין הלשון הזרה רשאית לתפוס מקום שפת ההוראה כשם שאין לה זכות זו בבתי הספר של כל עם ועם.

דור שלם עבד בעד [למען] תחיית שפתנו [עברית], בתור שפת בית הספר ושפת החיים, ואנחנו לא ניתן להעבירנו על לשוננו [שייאלצו אותנו לוותר על שפתנו], כשם שלא ניתן שיעבירונו על דתנו.

הלשון היא נשמת העם! תחיית שפתנו היא יסוד הכרחי בתחיית עמנו.

כדי שאחרים יכירו בזכות לשוננו, נחוץ שעם ישראל יגן על שפת ישראל ויביא אותה לידי שלטון גמור בכל בתי הספר בארץ־ישראל.

הלשון העברית שהיא הקשר הטבעי בין כל בני עמנו מחובת [חייבת] להיות שפת הלימודים בכל בתי הספר שלנו, בין של החרדים ובין של אינם חרדים.

השפה העברית קדושה לנו ואנו נילחם בעדה [עבורה] כאשר נלחמו אבותינו בכל זמן בעד קודשי האומה.

מרכז המורים - ד"ר י' לוריא

ועד הלשון - א' בן־יהודה

הוועד לחיזוק החינוך העברי בארץ־ישראל:

סניף ירושלים - ד"ר יצחק לוי, ד"ר יעקב סגל

סניף יפו - מ' דיזנגוף, ד"ר ח' בוגרשוב

סניף חיפה - ש' פוזנר, ד"ר א' אוירבך

(מתוך אוסף הכרוזים והכרזות, אתר הספרייה הלאומית)

קטע ממכתב שכתב, בשנת 1861, ג'וזפה מציני, ממנהיגי התנועה הלאומית באיטליה, לידידו בגרמניה, ובו הוא מסביר מדוע נכשלו המהפכות הלאומיות שהתרחשו בשנים 1848–1849, המכונות "אביב העמים".

מדוע נכשלה המהפכה ["אביב העמים"]?

בשנת 1848 ניצחנו. העם נענה לקריאה שלנו לחירות.

השליטים העריצים נכנעו, כתמיד, למכה הראשונה. יכולנו להניח בסיס לתקופה חדשה לשם ייסוד המדינות המאוחדות של אירופה, לייסוד ברית האומות על חורבות העולם הישן, שהתקיים על בריתות רמאות בין שושלות המלוכה.

מדוע נכשלו תוכניותינו? מדוע ניתן למלכים הרועדים או הבורחים להגיע מחדש אל השליטה, צעד אחר צעד? שליטינו הקודמים טיפחו בנו את השנאה הגזעית הישנה בשעה שהשיעבוד המשותף שלנו מנע מאיתנו להבין זה את זה; לא תפסנו, כי לא תקום ולא תתמיד חירותו של עם, אלא רק בתוקף האמונה המצהירה על זכות החירות לכול, וכי בהיותנו חופשיים, היינו יכולים להגיע בקלות לידי הבנה הדדית בדבר הבעיות הטריטוריאליות, שעדיין במחלוקת. בחרנו לנו בעניין זה את ההשקפה של העבר ולא של העתיד. החלפנו את העיקרון של הלאומיות בעיקרון של הלאומנות הבזויה. במקום לפעול בכוחות משותפים, פיצלנו את כוחותינו ובודדנו את עצמנו בקֶרֶב. אויבינו פעלו במשותף, ומשום כך הצליחו לנצח אותנו אחד־אחד ועשו אותנו לצחוק.

(מעובד על פי מ' הנדל [עורך], מקורות ללימוד ההיסטוריה הישראלית והכללית, כרך חמישי, הוצאת יהושע צ'צ'יק, תשי"ד, עמ' 28)

קטע ממכתב אישי שכתב הנציב הבריטי בארץ־ישראל, קאנינגהם, ביום 26/4/1948.

אנחנו משלבים מאמץ מדיני עם התערבות צבאית, אלא שאצל הערבים אין עם מי לדבר. הם כפופים למנהיגים צבאיים מעירק ומסוריה, והללו אינם מתואמים לא עם הוועד הערבי העליון שרובו כולו כבר יצא את העיר [ירושלים] ולא עם הוועדה הלאומית המקומית. גם המועצה המוסלמית העליונה אינה מתפקדת עוד וחבריה, זולת אחד, עזבו. גנבים שולטים עכשיו ברחוב הערבי והללו עסוקים בשוד ובירי על המשטרה הבריטית. מעט אנשי הצבא והמשטרה שעוד יש לי מתוחים עד הקצה בשמירה על היהודים בעיר העתיקה, בליווי שיירות, באבטחת אספקת מים ודלק, אבטחת יכולתנו לנוע בצירים מוגדרים ובהגנה על עצמם מירי של ערבים ויהודים.

ליהודים, לעומת זאת, יש בירושלים כ־10,000 אנשי הגנה ופלמ"ח ועוד כ־1,600 פורשים [האצ"ל והלח"י]. אם תרצה תיאור של מצב כוחותיי ברגע זה בקיצור נמרץ: בלתי מספיק.

(מ' גולני, הנציב האחרון, עם עובד, תשע"א, עמ' 276)

טבלה המציגה נתונים על האוכלוסייה היהודית בארצות האסלאם בשנים 1948, 1966 ו־1969.

ארץ | שנת 1948 | שנת 1966 | שנת 1969

מרוקו | 250,000 | 70,000 | 50,000

אלג'יריה | 130,000 | 3,000 | 1,500

תוניסיה | 85,000 | 23,000 | 10,000

לוב | 40,000 | 6,000 | 100

מצרים (וסודן) | 70,000 | 25,000 | 1,000

עירק | 125,000 | 6,000 | 2,500

תימן | 45,000 | 2,000 | [ריק]

סוריה | 27,000* | 4,000 | 4,000

איראן | 90,000 | 80,000 | 80,000

לבנון | [ריק] | 6,000 | 1,000

עדן | 8,700 | 400 | [ריק]

אפגניסטן | 5,000 | 800 | 800

טורקייה | 80,000 | 40,000 | 39,000

סך הכול | 955,700 | 266,200 | 189,900

- כולל לבנון

(על פי ח' סעדון [עורך], בגלוי ובסתר, מכון בן־צבי, תש"ס, עמ' 13)

קטע מן השיר "שרלייה"* מאת חוה אלברשטיין.

[בשאלון מודפס כאן קטע מן השיר. בשל זכויות יוצרים הקטע אינו מועתק כאן – עיינו בשאלון המקורי.]
תוכן הקטע בקצרה: הדוברת, שהייתה אז ילדה, מתארת את הגעתם של עולים באונייה ואת עמידתם המותשת והשותקת מול השער של מחנה הקליטה "שער העלייה"*. העולים, שבאו לבושים בבגדי חורף כבדים, מתאכזבים: הובטחה להם ארץ חמה, אבל בחורף הגשם והרוח פוגעים במגורים, המים חודרים פנימה והכול נרטב, ורק הדוברת הקטנה נרדמת מתחת למטרייה. בשעות הפנאי הם מתכנסים ליד הרדיו ומאזינים בסתר, כמו אנשים בגלות, לתחנת השידור של הסוכנות **בשפות ארצות מוצאם, ונהנים להבין כל מילה ולשיר את השירים המוכרים. בבוקר הם חוזרים אל העברית, שבעיניהם היא שפה זרה, קרה וקשה לביטוי. הדוברת מספרת שתוכניותיהם של העולים לא התגשמו, שהם נאלצו להחליף מקצוע ולשנות את שמותיהם, ושהם מייפים את זיכרונותיהם מארץ המוצא ומספרים על בתים עשירים ומפוארים שהשאירו שם, ספק אמת ספק דמיון.**

- "שרלייה" הוא הכינוי של "שער העלייה", מחנה לקליטת עולים שהיה בחיפה.

תחנת שידור של הסוכנות היהודית ששידרה בשפות שונות ליהודים ברחבי העולם.

(מתוך האלבום "מהגרים", סי־בי־אס, 1986)

קטע מקור משיחה שנערכה זמן קצר לאחר מלחמת ששת הימים, עם לוחמים מן התנועה הקיבוצית שהשתתפו במלחמה.

דוד: התוכל להבהיר את מרכיבי הרגשתך לפני המלחמה?
אשר: זאת הייתה הרגשה מורכבת. מצד אחד ידעת שהבית בסכנה, ושהתותחים הירדניים מגיעים עד תל אביב... ושחיל האוויר המצרי והערבי חזק מאוד. חשבנו שעד שיחסלו אותם הם יספיקו לגרום נזק רב. והייתה הרגשה, מבחינה זו, אתה ידעת והרגשת שאתה מגן על הבית. והייתה לי הרגשה שעומדת לפרוץ המלחמה. וזאת הרגשה לא נעימה... הסתכלתי על המקלטים, הסתכלתי על הילדים... הסתכלתי על החפירות החדשות [תעלות מגן] שנעשו. פשוט היה קשה לבטא במילים את הדאגה שהייתה למה שיהיה פה בבית. לכן הייתה הרגשה כבדה מאוד. הייתה לי הרגשה שהרבה מהחברָה... כאילו לא יודעים עוד כלום, שקוראים עיתונות ושמתפלפלים [דנים] על כל מיני עניינים ושהם לא יודעים שהדבר הגדול והנורא הזה עומד להתרחש.

(א' שפירא [עורך], שיח לוחמים: פרקי הקשבה והתבוננות, הוצאת קבוצת חברים צעירים מהתנועה הקיבוצית, 1967, עמ' 29)

קטע מקור ממאמר של חוסיין חרידי, דיפלומט מצרי, ובו הוא מתאר את זיכרונותיו מן המלחמה (אוקטובר 1973) כשהיה קצין צעיר בצבא המצרי.

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

שקט מוזר ירד על המִפְקָדות הצבאיות והעמדות ליד כביש סואץ בשבועות האחרונים ועל מחסום צבאי ידוע המכונה במפה "ארבעה קילומטרים וחצי" על פי מיקומו. הרגשנו שעומד לקרות משהו גדול ומשמעותי יותר משיכולנו לדמיין, אבל לא יכולנו לקלוט מה זה יכול להיות.

שבת, 6 באוקטובר 1973, היה יום רגיל מנקודת המבט של השגרה הצבאית היומית שלנו, אבל התחושה של אירוע מתקרב המשיכה לרחף באוויר סביבנו. תחושה זו נמשכה עד השעה 13:30, כאשר שירות השידור המצרי פרסם הודעה שלפיה הישראלים תקפו את העמדות שלנו באל־זעפרנה בים האדום. אנחנו, קצינים צעירים, כפי שהיינו באותה עת, אמרנו למפקד שלנו שהגיע הזמן להגיב ושעלינו לתקוף את הכוחות הישראליים הפרוסים בגדה המזרחית של תעלת סואץ ולנקוט פעולה צבאית נחרצת נגד עמדותיהם. המפקד הסתכל עלינו ברוגע, דבר שהפתיע אותנו, ובארשת פנים מוזרה אמר לנו להיות "סבלניים". שוחררנו כעבור עשר דקות. השעה הייתה 13:40 ב־6 באוקטובר.

עשרים דקות לאחר מכן הגיעה ההודעה שכולנו חיכינו וקיווינו לה - שחיל האוויר המצרי ויחידות התותחנים של הארמייה השנייה והשלישית המצרית לאורך התעלה החלו להפגיז את העמדות הישראליות בסיני ואת הביצורים הישראליים לאורך קו בר־לב. כששמענו את החדשות, שמחנו שסוף־סוף התחלנו להגיב על התקפות ישראל. עד לרגע זה, לא הבנו שהמלחמה החלה. אבל בשעה 14:30, או לאחר 30 דקות של הפגזה עזה של העמדות הישראליות והביצורים והמערכים הטקטיים העמוקים בסיני, הגיעו החדשות שחיכינו להן במשך שש השנים האחרונות מאז מלחמת יוני 1967.

הצבא המצרי החל את ההסתערות על תעלת סואץ.

אין מילים שיכולות לתאר את השמחה וההתרוממות שחווינו, כשאנו, קצינים צעירים, הבנו שסוף־סוף נשחרר את סיני מהישראלים ומצרים תנקום את נקמתה, כפי שהובטח שש שנים קודם לכן.

(מתורגם ומעובד על פי ח' חרידי, "היום הארוך ביותר של מצרים", אהראם און ליין, 5 באוקטובר 2023)

נספח לשאלה 4 – קריקטורה

[קריקטורה בשחור־לבן. ברקע הריסות בניין אפופות עשן, ועליהן שלט שבור ונטוי שעליו כתוב KING DAVID HOTEL (תווית בעברית: "מלון המלך דוד"). בחזית שני חיילים בריטים בכומתות ובמדי קיץ צועדים בין ערמות הריסות ונושאים אלונקה. על האלונקה גוף מכוסה בסדין, ועל הסדין כתוב WORLD SYMPATHY WITH ZIONISM (תווית בעברית: "האהדה העולמית לציונות"). משמאל, בין ההריסות, שלט שבור שעליו האותיות GHQ (תווית בעברית: "המפקדה הראשית הבריטית"). מתחת לאלונקה מוטל צל שחור. בתחתית חתימת הצייר ILLINGWORTH.]

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

(L. Illingworth, "Daily Mail", 23 July 1946, by T. Benson, Drawn to the Promised Land, Halban, 2024, p. 156)

כל הבגרויות בהיסטוריה עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/history

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-www.guyai.co.il · GuyAI